

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
Кафедра фізичного виховання і педагогіки спорту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АДАПТИВНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

Для студентів

Спеціальності: 017 - Фізична культура і спорт

Освітнього рівня: першого (бакалаврського)

Освітньої програми: 017.00.03 - Фітнес та рекреація

Київ – 2023

Розробники:

Ляхова І.М., професор кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту.

Викладачі:

Ляхова І.М., професор кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фітнесу

Протокол від 15.02. 2023 р. № 01

Завідувач кафедри _____ (Олена Ярмолук)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 017.00.03 «Фітнес та рекреація»
____.____.2023 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) _____ (Вікторія Білецька)
(підпис)

Робочу програму перевірено
____.____.2023 р.

Заступник директора/декана _____ (Оксана Комоцька)
(підпис)

Пролонговано :

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	
Курс	III, IV	
Семестр	6, 7	
Кількість модулів	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета дисципліни – здійснення підготовки компетентних і конкурентоспроможних фахівців в галузі фізичної культури і спорту, здатних до ефективної організації та проведення навчально-педагогічного і навчально-тренувального процесу в закладах різного типу із особами, які віднесені до різних нозологічних груп, із врахуванням їх особливостей, розв'язання складних спеціалізованих завдань і вирішення практичних проблем у процесі професійної діяльності в сфері адаптивної фізичної культури і спорту, з широким доступом до працевлаштування.

Завдання дисципліни:

1. Визначати заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації та форми адаптивної фізичної культури і спорту для осіб, що їх потребують.
2. Опанувати здатності застосовувати сучасні технології управління суб'єктами сфери адаптивної фізичної культури і спорту.
3. Розвивати здатність до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення, а саме, осіб із особливими потребами.
4. Забезпечити формування фізичної культури особистості.

3. Результати навчання за дисципліною.

1. Студент повинен бути здатним здійснювати навчання руховим діям та розвивати рухові якості людини, яка має особливі потреби, в умовах різних форм організації занять фізичними вправами.

2. Обґрунтовувати вибір заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації та адаптивного спорту.
3. Аналізувати процеси становлення та розвитку різних напрямів спорту, олімпійського руху та олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях (Паралімпійський, Дефлімпійський рух і Спеціальні Олімпіади).
4. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань адаптивної фізичної культури і спорту та змістовно інтерпретувати отримані результати.

4. Структура навчальної дисципліни.

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна:				
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні
Змістовий модуль 1. Теоретичні й організаційні основи адаптивної фізичної культури. АФК при сенсорних порушеннях (вадах слуху та зору).						
Тема 1. Вступ до дисципліни «АФК і спорт». Теорія адаптивної фізичної культури.	2	2				
Мета і завдання адаптивної фізичної культури. Принципи АФК та їх реалізація в навчально-корекційному процесі.	2			2		
Засоби адаптивної фізичної культури й особливості їх підбору та використання в роботі з особами, які мають особливі потреби.	9			2		7
Методи навчання і форми адаптивної фізичної культури в роботі з особами, які мають особливі потреби.	2			2		
Тема 2. Види та причини виникнення сенсорних порушень. Адаптивна фізична культура при стійких порушеннях слуху та зору.	2	2				
Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади слуху.	9			2		7

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна
Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади зору.	2			2			
Модульний контроль 1	2						
Разом за змістовний модуль 1	30	4		10			14
Змістовий модуль 2. Основи адаптивної фізичної культури при порушеннях опорно-рухового апарату і ДЦП.							
Тема 3. Види та причини виникнення порушень ДЦП та опорно-рухового апарату (ампутації кінцівок і уражень спинного мозку). Особливості АФК.	2	2					
Адаптивна фізична культура при дитячому церебральному паралічі.	9			2			7
Адаптивна фізична культура при станах після ампутації кінцівок.	2			2			
Адаптивна фізична культура при ураженнях спинного мозку.	2			2			
Тема 4. Види та причини виникнення розумових відхилень. АФК при розумовій відсталості.	2	2					
Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади розумового розвитку.	9			2			7
Зміст практичної роботи викладача адаптивної фізичної культури.	2			2			
Модульний контроль 2	2						
Разом за змістовний модуль 2	30	4		10			14
Разом за 6 семестр 3-го курсу	60	8		20			28
Змістовий модуль 3. Історія становлення і розвитку адаптивного спорту на міжнародному та національному рівні. Основи підготовки спортсменів в адаптивному спорті.							
Тема 5. Історія зародження та розвитку міжнародного спортивного руху (Паралімпійський рух, Дефлімпійський рух, Спеціальні Олімпіади).	2	2					
Передумови виникнення, становлення і розвитку адаптивного спорту.	9			2			7

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна:				
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні
Тема 6. Адаптивний спорт в системі міжнародного Олімпійського руху.	2	2				
Соціальне значення адаптивного спорту. Основний термінологічний апарат АС.	2			2		
Теоретико-методичні засади підготовки спортсменів в адаптивному спорті.	9			2		7
Особливості паралімпійського та дефлімпійського спорту.	2			2		
Особливості підготовки учасників Спеціальних Олімпіад.	2			2		
Модульний контроль 3	2					
Разом за змістовний модуль 3	30	4		10		14
Змістовий модуль 4. Діяльність міжнародних і національних організацій адаптивного спорту в нормативно-правовому полі. Організаційні основи змагальної діяльності в адаптивному спорті.						
Тема 7. Нормативно-правові основи діяльності Укрцентру «Інваспорт».	2	2				
Програмно-нормативні основи діяльності організацій Паралімпійського руху.	9			2		7
Програмно-нормативні основи діяльності організацій Дефлімпійського руху.	2			2		
Програмно-нормативні основи діяльності Міжнародного руху Спеціальних Олімпіад.	2			2		
Тема 8. Організація і проведення змагань в паралімпійському та дефлімпійському спорті.	2	2				
Сучасні види спорту Паралімпіад, Дефлімпіад і Спеціальних Олімпіад (зимові та літні).	9			2		7
Загальні основи класифікації спортсменів в адаптивному спорті.	2			2		
Модульний контроль 4	2					
Разом за змістовний модуль 4	30	4		10		14
Разом за 7 семестр 4-го курсу	60	8		20		28
Всього	120	16		40		56

5. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. Теоретичні й організаційні основи адаптивної фізичної культури. АФК при сенсорних порушеннях (вадах слуху та зору).

Лекція 1. Вступ до дисципліни «АФК і спорт». Теорія адаптивної фізичної культури.

Основні питання / ключові слова: основні проблеми АФК; етапи процесу навчання в АФК; шляхи підвищення інтересу до занять АФК; шляхи підвищення інтересу до виконання фізичних вправ; особливості сприйняття у дітей з особливими потребами; формування просторових уявлень в роботі з дітьми з особливими потребами.

Рекомендована література:

1. Адаптивне фізичне виховання: навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
2. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
3. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
4. Національний комітет спорту інвалідів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.paralympic.org.ua

Практичне заняття 1. Мета і завдання адаптивної фізичної культури. Принципи АФК та їх реалізація в навчально-корекційному процесі.

Основні питання / ключові слова: адаптивна фізична культура; мета і загальні завдання адаптивної фізичної культури; специфічні завдання АФК; принципи АФК; методичні принципи АФК: свідомості й активності, доступності, систематичності, послідовності, наочності, індивідуалізації, диференційно-інтегральних оптимумів, розсіяного м'язового навантаження, міцності.

Рекомендована література:

1. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
2. Адаптивне фізичне виховання : навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
3. Арефьев В.Г. Основи теорії та методики фізичного виховання: підручник. Ред. В.Г.Арефьев -2-ге вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2020. 378 с.
4. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
5. Когут І. О. Соціально-гуманістичні засади розвитку адаптивної фізичної культури в Україні (на матеріалі адаптивного спорту) : автореф. дис. на

здобуття наук. ступеня д-ра з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2016. 46 с.

6. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів ВНЗ ФВіС / ред. Т.Ю. Круцевич., 2-е вид., переробл. та доп. К.: НУФВСУ, «Олімпійська літ-ра», 2017. Т. 2. 447 с. 85-91

Практичне заняття 2. Засоби адаптивної фізичної культури й особливості їх підбору та використання в роботі з особами, які мають особливі потреби.

Основні питання / ключові слова: показання до використання засобів АФК в залежності від прояву вади; засоби розвитку рухових функцій; танці, рухливі ігри й адаптовані спортивні ігри в роботі з особами, які мають особливі потреби; загартовування як один із засобів АФК; рекомендації до використання засобів АФК відповідно до завдань навчального процесу

Рекомендована література:

1. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
2. Адаптивне фізичне виховання : навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
3. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
4. Рижкова М.В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни Адаптивне фізичне виховання (для спеціальності Фізична реабілітація). З.: ЗНТУ, 2017. 20 с.
5. Ричок Т.М. Сучасні оздоровчі технології, які використовуються в процесі адаптивного фізичного виховання школярів. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2017. Випуск 3 (84) 2017. С.85-91
6. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів ВНЗ ФВіС / ред. Т.Ю. Круцевич., 2-е вид., переробл. та доп. К.: НУФВСУ, «Олімпійська літ-ра», 2017. Т. 2. 447 с. 85-91

Практичне заняття 3. Методи навчання і форми адаптивної фізичної культури в роботі з особами, які мають особливі потреби.

Основні питання / ключові слова: методи АФК; класичні методи навчання фізичних вправ в АФК (словесні, наочні, практичні); активні методи навчання в АФК та їх характеристика; форми АФК; урок фізичної культури як основна форма організації занять з дітьми, які мають особливі потреби. позанавчальні форми організації занять АФК.

Рекомендована література:

1. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.

2. Адаптивне фізичне виховання : навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
3. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
4. Рижкова М.В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни Адаптивне фізичне виховання (для спеціальності Фізична реабілітація). З.: ЗНТУ, 2017. 20 с.
5. Ричок Т.М. Сучасні оздоровчі технології, які використовуються в процесі адаптивного фізичного виховання школярів. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2017. Випуск 3 (84) 2017. С.85-91
6. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів ВНЗ ФВіС / ред. Т.Ю. Круцевич., 2-е вид., переробл. та доп. К.: НУФВСУ, «Олімпійська літ-ра», 2017. Т. 2. 447 с. 85-91

Лекція 2. Види та причини виникнення сенсорних порушень. Адаптивна фізична культура при стійких порушеннях слуху та зору.

Основні питання / ключові слова: загальна характеристика глухоти та туговухості; порушення організму при стійких порушеннях слуху; прояви порушення рухової активності при стійких порушеннях слуху; специфічні завдання фізичного виховання глухих; робота викладача залежно від рівня або ступеня ураження органу слуху; особливості методики фізичного виховання глухих; Сліпота. Види порушень зорового сприйняття; особливості сприйняття сліпих; вторинні та третинні порушення в розвитку сліпих дітей; порушення організму при вадах зору; мета і завдання фізичного виховання людей із вадами зору; засоби та методи фізичного виховання людей із вадами зору; основні методичні положення щодо фізичного виховання осіб із вадами зору.

Рекомендована література:

1. Адаптивне фізичне виховання: навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
2. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
3. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
4. Таранченко О. М., Колупаєва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами. – Харків : Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. – 300 с. – (інклюзивна освіта).
5. Литовченко С. В., Жук В. В., Таранченко О. М. Дитина з порушенням слуху. – Харків : Ранок, ВГ «Кенгуру», 2019. – 56 с. – (інклюзивне навчання за нозологіями).
6. Костенко Т. М. Навчання дітей із порушеним зором: навчально-методичний посібник / Т. М. Костенко, І.М. Гудим. – Харків: Ранок, 2019. – 184 с.

Практичне заняття 4. Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади слуху.

Основні питання / ключові слова: засоби АФК при вадах слуху; особливості методики фізичного виховання глухих; специфіка роботи вчителя (викладача) при глухоті; тестування при глухоті; дослідження координації рухів (проби); дослідження характеру туговухості (проби).

Рекомендована література:

1. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
2. Адаптивне фізичне виховання : навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
3. Арефьев В.Г. Основи теорії та методики фізичного виховання: підручник. Ред. В.Г.Арефьев -2-ге вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2020. 378 с.
4. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
5. Когут І. О. Соціально-гуманістичні засади розвитку адаптивної фізичної культури в Україні (на матеріалі адаптивного спорту) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2016. 46 с.
6. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів ВНЗ ФВіС / ред. Т.Ю. Круцевич., 2-е вид., переробл. та доп. К.: НУФВСУ, «Олімпійська літ-ра», 2017. Т. 2. 447 с. 85-91

Практичне заняття 5. Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади зору.

Основні питання / ключові слова: алгоритм дії викладача при роботі з особами з вадами зору; допуск до занять осіб із вадами зору та формування груп для занять АФК; основні методичні положення щодо занять фізичного виховання з особами з вадами зору; методика розвитку фізичних якостей та підвищення функціональних можливостей при вадах зору.

Рекомендована література:

1. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
2. Адаптивне фізичне виховання : навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
3. Арефьев В.Г. Основи теорії та методики фізичного виховання: підручник. Ред. В.Г.Арефьев -2-ге вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2020. 378 с.

4. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
5. Когут І. О. Соціально-гуманістичні засади розвитку адаптивної фізичної культури в Україні (на матеріалі адаптивного спорту) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2016. 46 с.
6. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів ВНЗ ФВіС / ред. Т.Ю. Круцевич., 2-е вид., переробл. та доп. К.: НУФВСУ, «Олімпійська літ-ра», 2017. Т. 2. 447 с. 85-91

Змістовий модуль 2. Основи адаптивної фізичної культури при порушеннях опорно-рухового апарату і ДЦП.

Лекція 3. Види та причини виникнення порушень ДЦП та опорно-рухового апарату (ампутації кінцівок і уражень спинного мозку). Особливості АФК.

Основні питання / ключові слова: дитячий церебральний параліч; види ДЦП; причини виникнення ДЦП; класифікації патології ДЦП; порушення організму при ДЦП; порушення функцій та рухових спроможностей при ДЦП; корекційні завдання АФК при ДЦП; особливості занять АФК при ДЦП; стан після ампутації кінцівок; причини ампутації; порушення функцій організму після ампутації кінцівок; порушення рухових спроможностей при ампутаціях; засоби АФК при ампутації кінцівок; рівні ураження спинного мозку; рухові можливості людини при ураженнях спинного мозку в залежності від рівня ураження; АФК при ураженнях спинного мозку; особливості методики АФК при ураженнях спинного мозку.

Рекомендована література:

1. Адаптивне фізичне виховання: навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
2. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
3. Козаченко Л. А., Костирко А. Г. Організація фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю на регіональному рівні в умовах сьогодення. *Modern Economics*. 2021. № 28(2021). С. 40-46.
4. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
5. Національний комітет спорту інвалідів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.paralympic.org.ua.
6. Діти з порушеннями опорно-рухового апарату [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://talnivskyi-irc.ck.sch.in.ua/nozologii/dityachijcerebralnijparalich/>
7. Індивідуальна програма розвитку за новим зразком 2022 р. (ІПР) [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://vseosvita.ua/library/individualna-programa-rozvitku-za-novim-zrazkom-2022r-ipr-514078.html>

Практичне заняття 6. Адаптивна фізична культура при дитячому церебральному паралічі.

Основні питання / ключові слова: особливості організації та проведення занять АФК при ДЦП тяжкого, середнього і легкого ступеня; особливості методики АФК при ДЦП; фізичні вправи і тренажерні пристрої для збільшення активних рухів при ДЦП; вправи при ураженні верхніх і нижніх кінцівок, наявності контрактур і фіксованих установок; вправи для корекції положення голови, ходьби, посилення дрібної моторики в ураженій верхній кінцівці.

Рекомендована література:

1. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
2. Адаптивне фізичне виховання : навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
3. Арефьев В.Г. Основи теорії та методики фізичного виховання: підручник. Ред. В.Г.Арефьев -2-ге вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2020. 378 с.
4. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
5. Когут І. О. Соціально-гуманістичні засади розвитку адаптивної фізичної культури в Україні (на матеріалі адаптивного спорту) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2016. 46 с.
6. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів ВНЗ ФВіС / ред. Т.Ю. Круцевич., 2-е вид., переробл. та доп. К.: НУФВСУ, «Олімпійська літ-ра», 2017. Т. 2. 447 с. 85-91

Практичне заняття 7. Адаптивна фізична культура при станах після ампутації кінцівок.

Основні питання / ключові слова: мета, загальні та специфічні завдання АФК після ампутації; засоби АФК при ампутації кінцівок; методика занять фізичною культурою при ампутації кінцівок; заняття фізичною культурою з ампутантами в різних післяопераційних періодах реабілітації.

Рекомендована література:

1. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
2. Адаптивне фізичне виховання : навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.

3. Арефьев В.Г. Основы теории та методики фізичного виховання: підручник. Ред. В.Г.Арефьев -2-ге вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2020. 378 с.
4. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
5. Когут І. О. Соціально-гуманістичні засади розвитку адаптивної фізичної культури в Україні (на матеріалі адаптивного спорту) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2016. 46 с.
6. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів ВНЗ ФВіС / ред. Т.Ю. Круцевич., 2-е вид., переробл. та доп. К.: НУФВСУ, «Олімпійська літ-ра», 2017. Т. 2. 447 с. 85-91

Практичне заняття 8. Адаптивна фізична культура при ураженнях спинного мозку.

Основні питання / ключові слова: розлади при травмах спинного мозку в залежності від локалізації; значення занять фізичною культурою при травмах спинного мозку; особливості занять адаптивною фізичною культурою при ураженнях спинного мозку; показання і протипоказання до виконання фізичних вправ при різних формах рухових розладів; методичні вказівки до занять АФК при ураженні спинного мозку.

Рекомендована література:

1. Адаптивне фізичне виховання: навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
2. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
3. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
4. Діти з порушеннями опорно-рухового апарату [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://talnivskyi-irc.ck.sch.in.ua/nozologii/dityachijcerebralnijparalich/> [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://inclusive.org.ua>
5. Федорович О., Передерій А., Трок К. Показники рухової активності осіб з ураженням хребта та спинного мозку після проходження програми таборів активної реабілітації // Український журнал медицини, біології та спорту. – Том 4, № 1 (17). – С. 292-301 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://jmb.com.ua/pdf/4/1/jmb0-2019-4-1-292.pdf>
6. ЛФК при захворюваннях і травмах спинного мозку [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://medical-enc.com.ua/lfk-pri-zabolevaniyah-i-travmah-mozga.htm>

Лекція 4. Види та причини виникнення розумових відхилень. АФК при розумовій відсталості.

Основні питання / ключові слова: поняття «розумова відсталість»; фактори, що призводять до відхилення розумового розвитку; класифікації розумової відсталості; терміни та дефініції в трактуванні «олігофренії»; рухові порушення при розумовій відсталості; завдання й особливості АФК при розумовій відсталості.

Рекомендована література:

1. Адаптивне фізичне виховання: навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
2. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. М. М. Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
3. Козаченко Л. А., Костирко А. Г. Організація фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю на регіональному рівні в умовах сьогодення. *Modern Economics*. 2021. № 28(2021). С. 40-46. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V28\(2021\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-06).
4. Адаптивне фізичне виховання: навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
5. Національний комітет спорту інвалідів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.paralympic.org.ua.
6. Дитина з порушенням інтелектуального розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dyvokray.org.ua/diti-z-osoblivimi-potrebami/65-ditina-z-porushennjam-rozumovogo-rozvitku>
7. Індивідуальна програма розвитку за новим зразком 2022 р. (ІПР) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/individualna-programa-rozvitku-za-novim-zrazkom-2022r-ipr-514078.html>

Практичне заняття 9. Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади розумового розвитку.

Основні питання / ключові слова: особливості психічного і рухового розвитку розумово відсталих осіб; засоби адаптивної фізичної культури в роботі з дітьми, які мають розумову відсталість (порушення інтелекту); Методи навчання і виховання дітей із розумовою відсталістю; специфіка використання ігрового методу в АФВ дітей з розумовими відхиленнями; класифікація ігор, ігри з фізичним навантаженням різної спрямованості для дітей з розумовими відхиленнями.

Рекомендована література:

1. Адаптивне фізичне виховання: навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
2. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
3. Козаченко Л. А., Костирко А. Г. Організація фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю на регіональному рівні в умовах сьогодення. *Modern Economics*. 2021. № 28(2021). С. 40-46. DO

4. Адаптивне фізичне виховання: навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
5. Дитина з порушенням інтелектуального розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dyvokray.org.ua/diti-z-osoblivimi-potrebami/65-ditina-z-porushennjam-rozumovogo-rozvitku>
6. <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3614>
7. Кузнецова Л. І. Рухливі ігри як основний засіб адаптивного фізичного виховання молодших школярів із відхиленнями розумового розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ni.biz.ua/4/4_11/4_119357_s-nedostatkami-umstvennogo-razvitiya.html

Практичне заняття 10. Зміст практичної роботи викладача адаптивної фізичної культури.

Основні питання / ключові слова: вимоги до викладача (вчителя), який працює з особами, які мають особливі потреби; алгоритм дій викладача (вчителя) у процесі занять АФК (управління процесом фізичного виховання осіб із особливими потребами); підготовка викладача до проведення занять з АФК з особами, які мають особливі потреби; профілактика травматизму на заняттях АФК.

Рекомендована література:

1. Адаптивне фізичне виховання : навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
2. Арефьев В.Г. Основи теорії та методики фізичного виховання: підручник. Ред. В.Г.Арефьев -2-ге вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2020. 378 с.
3. Когут І. О. Соціально-гуманістичні засади розвитку адаптивної фізичної культури в Україні (на матеріалі адаптивного спорту) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2016. 46 с.
4. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів ВНЗ ФВіС / ред. Т.Ю. Круцевич., 2-е вид., переробл. та доп. К.: НУФВСУ, «Олімпійська літ-ра», 2017. Т. 2. 447 с. 85-91
5. Козаченко Л. А., Костирко А. Г. Організація фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю на регіональному рівні в умовах сьогодення. *Modern Economics*. 2021. № 28(2021). С. 40-46. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V28\(2021\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-06).

Змістовий модуль 3. Історія становлення та розвитку адаптивного спорту на міжнародному і національному рівні. Основи підготовки спортсменів в адаптивному спорті.

Лекція 5. Історія зародження та розвитку міжнародного спортивного руху (Паралімпійський рух, Дефлімпійський рух, Спеціальні Олімпіади).

Основні питання / ключові слова: становлення та розвиток фізичної культури і спорту осіб із інвалідністю; спортивний рух людей із вадами слуху; Дефлімпійські ігри; зародження та розвиток спортивного руху глухих в Україні та світі; зародження та розвиток Паралімпійського руху; Паралімпійський рух в Україні; категорії інвалідності спортсменів, які можуть брати участь в Паралімпійських іграх; участь українських спортсменів в Паралімпійських іграх; спортивний рух людей із вадами розумового розвитку; Спеціальні Олімпіади.

Рекомендована література:

1. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. Вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
2. Бріскін Ю.А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: Навчальний посібник. – Л.: Кобзар, 2004. – 180 с.
3. Круцевич Т., Когут І. Передумови виникнення та розвитку адаптивного спорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/540>
4. Адаптивний спорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dgma.donetsk.ua/docs/kafedry/fizv/NMKD/82.pdf>
5. Національний комітет спорту інвалідів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.paralympic.org.ua
6. Legg, D., Fay, T., Wolff, E. & Hums, M., 2015, The International Olympic Committee – International Paralympic Committee Relationship: Past, Present and Future, in Journal of Sport and Social Issues, Vol. 39(5): p. 371-395.

Практичне заняття 11. Передумови виникнення, становлення і розвитку адаптивного спорту.

Основні питання / ключові слова: ставлення до осіб з інвалідністю в доісторичні часи та його модифікація в залежності від своєрідності укладу життя та соціально-історичного досвіду; відношення суспільства до осіб з інвалідністю, починаючи з родоплемінного укладу ХІХ ст. до рабовласницького строю; відношення суспільства до осіб з інвалідністю у середні віки в Європі (V ст. - початок ХVІ ст.); відношення суспільства до осіб з інвалідністю в ХІХ – ХХ столітті; етапи формування фізкультурно-спортивного руху осіб з особливими потребами; етапи розвитку адаптивного спорту за його основними напрямками.

Рекомендована література:

1. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. Вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
2. Козаченко Л. А., Костирко А. Г. Організація фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю на регіональному рівні в умовах сьогодення. *Modern Economics*. 2021. № 28(2021). С. 40-46. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V28\(2021\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-06)

3. Круцевич Т., Когут І. Передумови виникнення та розвитку адаптивного спорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/540>
4. Адаптивний спорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dgma.donetsk.ua/docs/kafedry/fizv/NMKD/82.pdf>
5. Legg, D., Fay, T., Wolff, E. & Hums, M., 2015, The International Olympic Committee – International Paralympic Committee Relationship: Past, Present and Future, in Journal of Sport and Social Issues, Vol. 39(5): p. 371-395.

Лекція 6. Адаптивний спорт в системі міжнародного Олімпійського руху.

Основні питання / ключові слова: адаптивний спорт як складова олімпійського руху; хронологія виникнення адаптивного спорту; проблеми адаптивного спорту; мета і завдання адаптивного спорту; функції адаптивного спорту; принципи адаптивного спорту.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Передерій А.В. Лекція з навчальної дисципліни «Адаптивний спорт як соціальне явище». ОКР «бакалавр» / А.В. Передерій. – Львів : ЛДУФК, 2015. – 19 с .
4. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
5. Hums, M.A. & Wolff, E.A., 2015, The Paralympic Movement and sport-for-all in Bailey, R. & Talbot, M. (Eds.), Elite Sport and Sport-for-All: Bridging the Two Cultures, Routledge; London, UK.
6. Bush, A., Silk, M., Porter, J. & Howe, P.D., 2013, Disability [sport] and discourse: stories within the Paralympic legacy. Reflective Practice, Vol. 14(5): p. 632-647.

Практичне заняття 12. Соціальне значення адаптивного спорту. Основний термінологічний апарат адаптивного спорту.

Основні питання / ключові слова: соціальне значення адаптивного спорту; основні поняття адаптивного спорту; терміни, що характеризують медичні аспекти адаптивного спорту; терміни, що висвітлюють спортивні аспекти адаптивного спорту; терміни, що відбивають організаційні аспекти адаптивного спорту України; терміни, що відбивають управлінські аспекти адаптивного спорту на міжнародній арені.

Рекомендована література:

1. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч.

- закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
2. Томашук О.Г. Термінологія підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи в центрах інваспорту: [методичні рекомендації] / О.Г. Томашук. – К.: ТОВ “Козарі”, 2012. – 100 с.
 3. www.paralympic.org
 4. www.paralympic.org.ua
 5. www.deaflympics.org
 6. www.specialolympics.org
 7. www.ciss.com
 8. www.ibsa-sports.org

Практичне заняття 13. Теоретико-методичні засади підготовки спортсменів в адаптивному спорті.

Основні питання / ключові слова: пріоритетні напрями розвитку адаптивного спорту; бар'єри, що перешкоджають заняттям спортом особам із особливими потребами; базові організаційно-методичні положення підготовки спортсменів в адаптивному спорті; особливості підготовки спортсменів різних нозологічних груп в адаптивному спорті; основні проблеми розвитку адаптивного спорту.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ, 2022. – 32 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова та ін.– К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
4. www.ibsa-sports.org
5. Brittain, Ian & Mataruna, Leonardo, 2018, The Rio 2016 Paralympic Games.

Практичне заняття 14. Особливості підготовки в паралімпійському та дефлімпійському спорті.

Основні питання / ключові слова: основні періоди розвитку Паралімпійських ігор; допуск спортсменів до участі в Паралімпіаді; кваліфікаційні характеристики паралімпійців; класифікація спортсменів з вадами зору; класифікації спортсменів з пошкодженнями опорно-рухового апарату; класифікація спортсменів з наслідками церебрального паралічу; класифікація спортсменів з ампутаціями й іншими захворюваннями опорно-рухового апарату; найважливіші події в історії розвитку дефлімпійського спорту; мета і завдання дефлімпійського спорту; організаційна структура Міжнародного дефлімпійського комітету й основні напрями його діяльності.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ, 2022. – 32 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
4. Bush, A., Silk, M., Porter, J. & Howe, P.D., 2013, Disability [sport] and discourse: stories within the Paralympic legacy. *Reflective Practice*, Vol. 14(5): p. 632-647.
5. Foster, R and Fitzgerald, H and Stride, A (2019) The socialization and participation of Deaflympians in sport. *Sport in Society*, 22 (12). pp. 1904-1918.
6. Національний комітет спорту інвалідів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.paralympic.org.ua
7. www.paralympic.org.
8. www.deaflympics.org

Практичне заняття 15. Особливості підготовки учасників Спеціальних Олімпіад.

Основні питання / ключові слова: мета діяльності Міжнародного руху Спеціальних Олімпіад; характеристика діяльності та проблеми ГО «Спеціальна Олімпіада України»; характеристика тренувальних програм Спеціальних Олімпіад; основні методи та засоби підготовки спортсменів-учасників Спеціальних Олімпіад; організаційно-методичні положення підготовки спортсменів-учасників Спеціальних Олімпіад; волонтерські програми Спеціальних Олімпіад.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ, 2022. – 32 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Когут І. Особливості соціальної інтеграції спортсменів Спеціальних Олімпіад в українському суспільстві / Ірина Когут, Сергій Применко // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2013. – № 1. – С. 109–113.
4. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
5. www.specialolympics.org
6. Когут. Соціально-гуманістичний потенціал волонтерської діяльності в адаптивному спорті / Ірина Когут // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : збірник наукових праць. № 2 (34),

2016. – С. 12-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tmfvs-journal.uni-sport.edu.ua/article/view/236427/234940>

Змістовий модуль 4. Діяльність міжнародних і національних організацій адаптивного спорту в нормативно-правовому полі. Організаційні основи змагальної діяльності в адаптивному спорті.

Лекція 7. Нормативно-правові основи діяльності Укрцентру «Інваспорт».

Основні питання / ключові слова: інваспорт; інваспорт в системі міжнародного Олімпійського руху; загальні положення Укрцентру «Інваспорт»; основні завдання «Інваспорту»; функції «Інваспорту»; права «Інваспорту»; кошти й майно «Інваспорту»; структура й органи управління «Інваспорту»; діяльність Укрцентру «Інваспорт».

Рекомендована література:

1. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
2. Бріскін Ю.А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: Навчальний посібник. – Л.: Кобзар, 2004. – 180 с.
3. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
4. Когут І. Особливості соціальної інтеграції спортсменів Спеціальних Олімпіад в українському суспільстві / Ірина Когут, Сергій Применко // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2013. – № 1. – С. 109–113.
5. Положенні «Про Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт» № 735/4956 від 23.10.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0735-00>
6. <https://www.ua-region.com.ua/21453585>

Практичне заняття 16. Програмно-нормативні основи діяльності організацій Паралімпійського руху.

Основні питання / ключові слова: керівні Міжнародні організації Паралімпійського руху; мета, місія і завдання Міжнародного паралімпійського комітету; структура Міжнародного паралімпійського комітету; комітети і комісії Міжнародного паралімпійського комітету; Міжнародні спортивні і регіональні організації для осіб із інвалідністю; основні нормативні документи Міжнародного паралімпійського комітету; президенти Міжнародного паралімпійського комітету.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.
2. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських,

- Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.- метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.
3. Передерій А.В. Організаційні та програмно-нормативні основи адаптивного спорту. Лекція з навчальної дисципліни “Адаптивний спорт”. ОКР «спеціаліст», «магістр». Львів : ЛДУФК, 2015. – 26 с.
 4. Deaflympics. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.deaflympics.com/about.asp>.
 5. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
 6. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
 7. Brittain, Ian & Mataruna, Leonardo, 2018, The Rio 2016 Paralympic Games.

Практичне заняття 17. Програмно-нормативні основи діяльності організацій Дефлімпійського руху.

Основні питання / ключові слова: керівні Міжнародні організації Дефлімпійського руху і характеристика їх діяльності; президенти міжнародного спортивного руху глухих; Міжнародні федерації спорту та національні конфедерації глухих, що об’єднує Дефлімпійських рух; завдання Міжнародного Дефлімпійського комітету; зміст Конституції Міжнародного Дефлімпійського комітету як одного з його Програмно-нормативних документів; зміст Програмно-нормативних документів МДК: Загальних технічних правил літніх Дефлімпійських ігор, Загальних технічних правил зимових Дефлімпійських ігор, Загальних правил Всесвітніх змагань глухих.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.
2. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.- метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.
3. Передерій А.В. Організаційні та програмно-нормативні основи адаптивного спорту. Лекція з навчальної дисципліни “Адаптивний спорт”. ОКР «спеціаліст», «магістр». Львів : ЛДУФК, 2015. – 26 с.
4. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
5. Foster, R and Fitzgerald, H and Stride, A (2019) The socialization and participation of Deaflympians in sport. *Sport in Society*, 22 (12). pp. 1904-1918.
6. Pinchas, Rafael Pinkhasov, 2018, The history of the Deaflympic Games: 1924-2018; NY.

7. Deaflympics. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.deaflympics.com/about.asp>.

Практичне заняття 18. Програмно-нормативні основи діяльності Міжнародного руху Спеціальних Олімпіад.

Основні питання / ключові слова: Міжнародні організації Спеціального Олімпійського руху; завдання залучення людей із відхиленнями розумового розвитку до нормального способу життя; Програмно-нормативні основи діяльності Спеціальних Олімпіад; принципи і структура Спеціальних Олімпіад; критерії в сфері спорту, тренувань і розвитку програм; рівні акредитації національної програми.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.
2. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.- метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.
3. Передерій А.В. Організаційні та програмно-нормативні основи адаптивного спорту. Лекція з навчальної дисципліни “Адаптивний спорт”. ОКР «спеціаліст», «магістр». Львів : ЛДУФК, 2015. – 26 с.
4. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
5. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
6. www.specialolympics.org

Лекція 8. Організація і проведення змагань в Паралімпійському та Дефлімпійському спорті.

Основні питання / ключові слова: особливості підготовки та організації Паралімпійських Ігор; статус участі спортсменів із інвалідністю в Паралімпійських іграх; умови та рейтинг спортсмена-паралімпійця; вимоги до організації масових змагань спортсменів паралімпійських нозологій; нетрадиційні змагання спортсменів паралімпійських нозологій; загальна інформація про Дефлімпійські ігри; завдання Міжнародного Дефлімпійського комітету; Конституція МДК; загальні правила проведення Дефлімпійських ігор.

Рекомендована література:

1. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.- метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.

2. Передерій А.В. Організаційні та програмно-нормативні основи адаптивного спорту. Лекція з навчальної дисципліни “Адаптивний спорт”. ОКР «спеціаліст», «магістр». Львів : ЛДУФК, 2015. – 26 с.
3. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
4. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
5. Бріскін Ю. А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: навчальний посібник. – Львів : Кобзар, 2004. – 180 с.
6. Legg, D., Fay, T., Wolff, E. & Hums, M., 2015, The International Olympic Committee – International Paralympic Committee Relationship: Past, Present and Future, in Journal of Sport and Social Issues, Vol. 39(5): p. 371-395.
7. Deaflympics. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.deaflympics.com/about.asp>.

Практичне заняття 19. Сучасні види спорту Паралімпіад, Дефлімпіад і Спеціальних Олімпіад (зимові та літні).

Основні питання / ключові слова: сучасні літні види спорту Паралімпіад; результати виступів збірних команд на літніх Паралімпійських іграх в Японії (Токіо, 2020 р.); сучасні зимові види спорту Паралімпіад; результати виступів збірних команд на зимових Паралімпійських іграх в Китаї (Пекін, 2022 р.); літні види спорту Дефлімпіад сучасності; результати виступів збірних команд на літніх Дефлімпійських іграх в Туреччині (Самсун, 2017 р.); зимові види спорту Дефлімпіад сучасності; результати виступів збірних команд на зимових Дефлімпійських іграх в Італії (Мадезимо, Кьявенна та Санта-Катерина-Вальфурва, 2019 р.); сучасні види спорту Спеціальних Олімпіад (літні та зимові).

Рекомендована література:

1. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.-метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Tokyo 2020 Paralympic Games medal design. Tokyo 2020.
4. Medals. Official website. Архів оригіналу за 20 грудня 2019. Процитовано 16 грудня 2019.
5. www.specialolympics.org

Практичне заняття 20. Загальні основи класифікації спортсменів в адаптивному спорті.

Основні питання / ключові слова: принципи класифікації в адаптивному спорті; організація та проведення медичної класифікації в адаптивному спорті.

спорті; загальні аспекти класифікації в адаптивному спорті; організація та проведення коефіцієнтно-гандикапної класифікації в адаптивному спорті; організація і проведення функціональної класифікації в адаптивному спорті.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
4. Legg, D., Fay, T., Wolff, E. & Hums, M., 2015, The International Olympic Committee – International Paralympic Committee Relationship: Past, Present and Future, in Journal of Sport and Social Issues, Vol. 39(5): p. 371-395.

4.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	ЗМ1		ЗМ2		ЗМ3		ЗМ4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	5	5	5	5	5	5	5	5
Робота на практичному занятті	10	5	50	5	50	5	50	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			92		92		92		92
Всього		92+92+92+92=368							
Розрахунок коефіцієнта		368/100 = 3,68							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання.

Завдання для самостійної роботи подаються письмово, у вигляді доповіді. Кожна робота оцінюється від 1-5 балів.

Тематика завдань для самостійної роботи

1. Засоби адаптивної фізичної культури й особливості їх підбору та використання в роботі з особами, які мають особливі потреби.
2. Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади слуху.
3. Адаптивна фізична культура при дитячому церебральному паралічі.
4. Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади розумового розвитку.
5. Передумови виникнення, становлення і розвитку адаптивного спорту.
6. Теоретико-методичні засади підготовки спортсменів в адаптивному спорті.
7. Програмно-нормативні основи діяльності організацій Паралімпійського руху.
8. Сучасні види спорту Паралімпіад, Дефлімпіад і Спеціальних Олімпіад (зимові та літні).

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кількість балів	Оцінка
5	позначена проблема і обґрунтована її актуальність, представлений матеріал повністю розкриває тему, зроблений аналіз різних точок зору, містить додаткові інформативні відомості або пояснення
4	проблема позначена, але недостатньо обґрунтована її актуальність, тема розкрита достатньо повно, містить виключно інформативний фактаж і висновки
3	необґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі, наявні певні неточності у викладенні матеріалу
2	є неточності у викладенні матеріалу, відсутня логічна послідовність у судженнях, існують недоліки у оформленні
1	тема розкрита частково, допущені фактичні помилки в змісті роботи

Кількість балів за роботу на практичних заняттях залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;

✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Форма контролю: модульне письмове тестування.

Критерії оцінювання модульного письмового тестування:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	24 - 25
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	21 - 23
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	18 – 20
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	13 – 17
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	10 -13
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	6 – 9
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-5

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма контролю: 7 семестр – залік.

6.4. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю.

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	90-100
Дуже добре	82-89

<i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	75-81
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	69-74
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	60-68
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	35-59
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-34

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год.: лекції – 16 год., практичні заняття – 40 год., самостійна робота – 56 год., модульний контроль – 8 год.

Модулі	ЗМ 1. Теоретичні й організаційні основи адаптивної фізичної культури. АФК при сенсорних порушеннях (вадах слуху та зору) (92 бали)				
Лекції	1		2		
Теми лекцій	Вступ до дисципліни «АФК і спорт». Теорія адаптивної фізичної культури.		Види та причини виникнення сенсорних порушень. Адаптивна фізична культура при стійких порушеннях слуху та зору.		
Лекції, відвід. (бали)	1		1		
Практичні заняття	1	2	3	4	5
Теми практичних занять	Мета і завдання АФК. Принципи АФК та їх реалізація в навчально-корекційному процесі.	Засоби АФК й особливості їх підбору та використання в роботі з особами, які мають особливі потреби.	Методи навчання і форми адаптивної фізичної культури в роботі з особами, які мають особливі потреби.	Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади слуху.	Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади зору.
Роб. практ. заняття + відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	2×5 балів				
Види пот. контроль (бали)	Мод. контр. робота № 1 (25 балів)				

Модулі	ЗМ 2. Основи адаптивної фізичної культури при порушеннях опорно-рухового апарату і ДЦП (92 бали)				
Лекції	3			4	
Теми лекцій	Види та причини виникнення порушень ДЦП та опорно-рухового апарату (ампутації кінцівок і уражень спинного мозку). Особливості АФК.			Види та причини виникнення розумових відхилень. АФК при розумовій відсталості.	
Лекції, відвід. (бали)	1			1	
Практичні заняття	6	7	8	9	10
Теми практичних занять	Адаптивна фізична культура при дитячому церебральному паралічі.	Адаптивна фізична культура при станах після ампутації кінцівок.	Адаптивна фізична культура при ураженнях спинного мозку.	Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади розумового розвитку.	Зміст практичної роботи викладача адаптивної фізичної культури.
Роб. практ. заняття + відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	2×5 балів				
Види пот. контроль (бали)	Мод. контр. робота № 2 (25 балів)				

Модулі	ЗМ 3. Історія становлення та розвитку адаптивного спорту на міжнародному і національному рівні. Основи підготовки спортсменів в адаптивному спорті (92 бали)				
Лекції	5			6	
Теми лекцій	Історія зародження та розвитку міжнародного спортивного руху (Паралімпійський рух, Дефлімпійський рух, Спеціальні Олімпіади).			Адаптивний спорт в системі міжнародного Олімпійського руху.	
Лекції, відвід. (бали)	1			1	
Практичні заняття	11	12	13	14	15
Теми практичних занять	Передумови виникнення, становлення і розвитку адаптивного спорту.	Соціальне значення адаптивного спорту. Основний термінологічний апарат АС.	Теоретико-методичні засади підготовки спортсменів в адаптивному спорті.	Особливості підготовки в паралімпійському та дефлімпійському спорті.	Особливості підготовки учасників Спеціальних Олімпіад.
Роб. практич. заняття + відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	2×5 балів				
Види пот. контроль (бали)	Мод. контр. робота № 3 (25 балів)				

Модулі	ЗМ 4. Діяльність міжнародних і національних організацій адаптивного спорту в нормативно-правовому полі. Організаційні основи змагальної діяльності в адаптивному спорті (92 бали)				
Лекції	7			8	
Теми лекцій	Нормативно-правові основи діяльності Укрцентру «Інваспорт».			Організація і проведення змагань в паролімпійському та дефлімпійському спорті.	
Лекції, відвід. (бали)	1			1	
Практичні заняття	16	17	18	19	20
Теми практичних занять	Програмно-нормативні основи діяльності організацій Паралімпійського руху.	Програмно-нормативні основи діяльності організацій Дефлімпійського руху.	Програмно-нормативні основи діяльності Міжнародного руху Спеціальних Олімпіад.	Сучасні види спорту Паралімпіад, Дефлімпіад і Спеціальних Олімпіад (зимові та літні).	Загальні основи класифікації спортсменів в адаптивному спорті.
Роб. практич. заняття + відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	2×5 балів				
Види пот. контроль (бали)	Мод. контр. робота № 4 (25 балів)				
Підсумковий контроль	ЗАЛК				

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
2. Адаптивне фізичне виховання : навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
3. Арефьев В.Г. Основы теории та методики физического воспитания: учебник. Ред. В.Г.Арефьев -2-ге вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2020. 378 с.
4. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.

Додаткові:

5. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
6. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. Вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
7. Бріскін Ю. А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: навчальний посібник. – Львів : Кобзар, 2004. – 180 с.
8. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
9. Когут І. О. Соціально-гуманістичні засади розвитку адаптивної фізичної культури в Україні (на матеріалі адаптивного спорту) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2016. 46 с.
10. Когут І. Особливості соціальної інтеграції спортсменів Спеціальних Олімпіад в українському суспільстві / Ірина Когут, Сергій Применко // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2013. – № 1. – С. 109–113.
11. Козаченко Л. А., Костирко А. Г. Організація фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю на регіональному рівні в умовах сьогодення. Modern Economics. 2021. № 28(2021). С. 40-46.
12. Костенко Т. М. Навчання дітей із порушеним зором: навчально-методичний посібник / Т. М. Костенко, І.М. Гудим. – Харків: Ранок, 2019. – 184 с.
13. Литовченко С. В., Жук В. В., Таранченко О. М. Дитина з порушенням слуху. – Харків : Ранок, ВГ «Кенгуру», 2019. – 56 с. – (інклюзивне навчання за нозологіями).
14. Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
15. Передерій А.В. Лекція з навчальної дисципліни «Адаптивний спорт як соціальне явище». ОКР «бакалавр» / А.В. Передерій. – Львів : ЛДУФК, 2015. – 19 с .
16. Передерій А.В. Організаційні та програмно-нормативні основи адаптивного спорту. Лекція з навчальної дисципліни “Адаптивний спорт”. ОКР «спеціаліст», «магістр». Львів : ЛДУФК, 2015. – 26 с.

17. Передерій А.В., Нерода Н.В. Лекція на тему «Історичні основи адаптивного спорту» з дисципліни «Адаптивний спорт» для студентів спеціальності 017 Фізична культура і спорт. – Львів : ЛДУФК, 2018.
18. Рижкова М.В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни Адаптивне фізичне виховання (для спеціальності Фізична реабілітація). З.: ЗНТУ, 2017. 20 с.
19. Ричок Т.М. Сучасні оздоровчі технології, які використовуються в процесі адаптивного фізичного виховання школярів. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2017. Випуск 3 (84) 2017. С.85-91.
20. Таранченко О. М., Колупаєва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами. – Харків : Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. – 300 с. – (інклюзивна освіта).
21. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів ВНЗ ФВіС / ред. Т.Ю. Круцевич., 2-е вид., переробл. та доп. К.: НУФВСУ, «Олімпійська літ-ра», 2017. Т. 2. 447 с. 85-91.
22. Томащук О.Г. Термінологія підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи в центрах інваспорту: [методичні рекомендації] / О.Г. Томащук. – К.: ТОВ “Козарі”, 2012. – 100 с.
23. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.- метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.
24. Адаптивний спорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dgma.donetsk.ua/docs/kafedry/fizv/NMKD/82.pdf>
25. Дитина з порушенням інтелектуального розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dyvokray.org.ua/diti-z-osoblivimi-potrebam/65-ditina-z-porushennjam-rozumovogo-rozvitku>
26. Діти з порушеннями опорно-рухового апарату [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://talnivskiyi-irc.ck.sch.in.ua/nozologii/dityachijcerebralnijparalich/>
27. Індивідуальна програма розвитку за новим зразком 2022 р. (ППР) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/individualna-programa-rozvitku-za-novim-zrazkom-2022r-ipr-514078.html>
28. Круцевич Т., Когут І. Передумови виникнення та розвитку адаптивного спорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/540>
29. Кузнєцова Л. І. Рухливі ігри як основний засіб адаптивного фізичного виховання молодших школярів із відхиленнями розумового розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ni.biz.ua/4/4_11/4_119357_s-nedostatkami-umstvennogo-razvitiya.html
30. ЛФК при захворюваннях і травмах спинного мозку [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://medical-enc.com.ua/lfk-pri-zabolevaniyah-i-travmah-mozga.htm>
31. Національний комітет спорту інвалідів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.paralympic.org.ua
32. Положення «Про Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт» № 735/4956 від 23.10.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0735-00>

33. Федорович О., Передерій А., Трок К. Показники рухової активності осіб з ураженням хребта та спинного мозку після проходження програми таборів активної реабілітації // Український журнал медицини, біології та спорту. – Том 4, № 1 (17). – С. 292-301 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://jmbs.com.ua/pdf/4/1/jmbs0-2019-4-1-292.pdf>
34. Brittain, I., (2016), Military Links to Competitive Sport and Games as Part of the Rehabilitation and Recovery Process. Navigator, Vol. 12(23): p. 108-115.
35. Brittain, Ian & Mataruna, Leonardo (2018). The Rio 2016 Paralympic Games. The Palgrave Handbook of Paralympic Studies: pp.531-553.
36. Bush, A., Silk, M., Porter, J. & Howe, P.D. (2013). Disability [sport] and discourse: stories within the Paralympic legacy. Reflective Practice, Vol. 14(5): p. 632-647.
37. Deaflympics. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.deaflympics.com/about.asp>.
38. Foster, R and Fitzgerald, H and Stride, A (2019) The socialization and participation of Deaflympians in sport. Sport in Society, 22 (12). pp. 1904-1918.
39. <https://www.ua-region.com.ua/21453585>
40. <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3614>
41. Hums, M.A. & Wolff, E.A. (2015) The Paralympic Movement and sport-for-all in Bailey, R. & Talbot, M. (Eds.), Elite Sport and Sport-for-All: Bridging the Two Cultures, Routledge; London, UK. 168 p.
42. Legg, D., Fay, T., Wolff, E. & Hums, M. (2015). The International Olympic Committee – International Paralympic Committee Relationship: Past, Present and Future, in Journal of Sport and Social Issues, Vol. 39(5): p. 371-395.
43. Medals. Official website. Архів оригіналу за 20 грудня 2019. Процитовано 16 грудня 2019.
44. Pinchas, Rafael Pinkhasov, 2018, The history of the Deaflympic Games: 1924-2018; NY.
45. Tokyo 2020 Paralympic Games medal design. Tokyo 2020.
46. www.specialolympics.org
47. www.ciss.com
48. www.deaflympics.org
49. www.ibsa-sports.org
50. www.ibsa-sports.org
51. www.paralympic.org
52. www.paralympic.org.ua
53. www.specialolympics.org
54. <http://tmfvs-journal.uni-sport.edu.ua/article/view/236427/234940>